

Стала економіка

УДК 338.45

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.18479853>

Сучасні тенденції розвитку підприємств виноробної галузі

Рябенко Володимир Володимирович,

к.е.н., доцент кафедри економіки і права, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1091-4992>

Панчук Богдан Євгенович,

аспірант кафедри економіки, Національний університет харчових технологій, м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0009-0006-9132-8424>

Прийнято: 17.01.2026 | Опубліковано: 31.01.2026

***Анотація.** У статті розкрито сучасні тенденції та ключові детермінанти розвитку підприємств виноробної галузі України в умовах радикальних законодавчих змін, втрати традиційних сировинних зон та глобальних геополітичних викликів. У межах дослідження проведено комплексний аналіз процесів трансформації галузі у період після 2014 року. Застосовано методи порівняльного та статистичного аналізу для описової оцінки динаміки галузевих показників, що дозволило виявити закономірності адаптації виробників до кризових умов. Зокрема, деталізовано вплив втрати кримської сировинної бази на розрив усталених виробничих ланцюгів та вимушену переорієнтацію переробних потужностей материкової*

частини України. На основі статистичних даних проаналізовано темпи скорочення площ виноградників та обсягів виробництва виноробної продукції, що дозволило ідентифікувати найбільш вразливі ланки у структурі вітчизняного виноробства.

Окрему увагу приділено активізації сегменту малих (крафтових) виробників та об'єктивному розширенню географії виноградарства на північні та західні регіони держави під впливом глобальних кліматичних змін. У роботі обґрунтовано, що така територіальна диверсифікація є необхідною умовою збереження виробничого потенціалу галузі. Ґрунтовно досліджено питання інституційного забезпечення, зокрема роль нової законодавчої бази та імплементацію системи контрольованих за походженням географічних зазначень як ключового інструменту підвищення конкурентоспроможності на зовнішніх ринках.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в удосконаленні методичного підходу до комплексної оцінки потенціалу виноградно-виноробної галузі в умовах тривалої дії воєнного стану. На відміну від існуючих підходів, запропонована методика базується на інтеграції кількісних показників трансформації сировинної бази із якісними змінами в структурі суб'єктів господарювання (малі виробники). Доведено, що стратегічна стійкість галузі в сучасних умовах залежить від гнучкості законодавчого регулювання та здатності підприємств до швидкої ринкової переорієнтації. Практична значущість дослідження полягає у формуванні рекомендацій щодо підтримки локальних виноробів як основи повоєнного відновлення аграрного сектору.

Ключові слова: *виноробна галузь, ефективність, розвиток, крафтові вина, регіоналізація, стратегія.*

Current trends in the development of enterprises in the wine industry

Volodymyr Riabenko,

PhD in Economics, Associate Professor of Department of Economic and Law,
National University of Food Technologies, Kyiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-1091-4992>

Bogdan Panchuk,

Postgraduate, Department of Economics, National University of Food
Technologies, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1091-4992>

Abstract: *The article analyzes the transformational processes taking place in the wine industry of Ukraine under the influence of changes in the geopolitical situation, legislative framework, and climate. The relevance of the study lies in the need to modernize the wine sector in line with global and European standards, as well as the need to restore and develop wine enterprises during wartime. The purpose of the study is to explore current trends and challenges in the development of the Ukrainian wine industry and to determine the prospects for its post-war recovery and sustainable growth. The methodology of the research is based on the analysis of official statistical data, legislative changes, and practical experience of small wine producers in Ukraine. A comparative approach was used to assess the structure of the industry before and after 2014, including the role of Crimea, and the growth of the craft wine segment. Regional expansion of grape growing and winemaking due to climate change is highlighted as a strategic opportunity for northern regions. The study also considers institutional and market reforms that facilitated the emergence of small-scale wine enterprises, focusing on the simplification of licensing procedures. The results indicate*

a significant shift in the wine industry towards decentralization, the growth of the craft wine sector, and the increase in regional diversity. A key role is played by the new legal framework, particularly the Law of Ukraine No. 9139, which harmonizes domestic legislation with EU standards and enables the development of small producers. The war accelerated the reorientation of markets, enhanced consumer interest in domestic wine products, and opened new opportunities for export to the EU, North America, and Asia-Pacific regions. Statistical data show a steady increase in the number of small producers and the emergence of new geographic indications such as Bessarabia and Transcarpathia. The practical value of the study lies in formulating recommendations for strategic planning in the wine industry, including the promotion of wine tourism, support for climate-adapted viticulture, and integration of Ukrainian producers into the global market. The findings emphasize that the wine sector can become a driver for regional economic recovery. These results can be useful for policymakers, entrepreneurs, and researchers aiming to support the sustainable development of the wine industry in Ukraine and enhance its competitive positions internationally. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their use by regional authorities to develop programs for supporting small agribusiness and by winemaking enterprises to optimize their export strategies in the face of European integration and post-war economic recovery.

Keywords: winemaking, small enterprises, geographical indication, craft wines, viticulture, state support.

Постановка проблеми: Виноробна галузь України в останні роки зазнає помітних змін, зумовлених адаптацією до європейських стандартів, змінами споживчих вподобань, трансформацією законодавчої бази та загальними тенденціями розвитку агропромислового комплексу. Значний вплив на динаміку

галузі спричинили зовнішньоекономічні виклики, зокрема обмеження експорту до Російської Федерації, а також події останніх років, пов'язані з воєнною агресією проти України.

У цих умовах підприємства виноробної галузі були змушені адаптуватися до нових реалій, змінювати бізнес-моделі, орієнтуватися на внутрішній ринок та розширювати співпрацю з міжнародними партнерами, зокрема з країн ЄС, Північної Америки та Азійсько-Тихоокеанського регіону. Водночас активізувався розвиток малих виноробних підприємств, що сприяє зростанню конкуренції, розширенню асортименту та підвищенню якості продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стратегічного розвитку та підвищення ефективності підприємств виноробної галузі перебувають у центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. Теоретичні та прикладні аспекти функціонування виноробного ринку досліджували такі вчені, як Н.В. Карасьова, яка детально аналізує інвестиційну привабливість галузі та перспективи агробізнесу в умовах глобалізації [5]. Вагомий внесок у дослідження регіональних аспектів та проблем розширення географії виноробства зробили Н. Кара та С. Пенгрин, акцентуючи увагу на важливості теруарного підходу та інноваційного оновлення виробництва [4].

Питаннями нормативно-правового регулювання та гармонізації українського законодавства з вимогами ЄС займаються фахівці корпорації «Укрвинпром», чий напрацювання лягли в основу сучасних реформ галузі [11] та В.С. Печко [15]. Розвиток українського виноробства в умовах війни досліджують М.К. Турчиняк, Б.Я. Полотай, А.А. Даньчишин [14] та Н.В. Карасьова [6]. Серед зарубіжних дослідників варто виділити А.М. Лопес-Фернандес, який досліджує виноробство крізь призму цілей сталого розвитку, та М.С. Мартінес, чий праці

присвячені екологізації виноробного виробництва та економічним перевагам впровадження «зелених» технологій [9, 10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових праць, низка аспектів залишається дискусійною або недостатньо висвітленою. Зокрема, більшість досліджень фокусуються на діяльності великих виноробних холдингів, тоді як механізми адаптації малих (крафтових) підприємств до кризових умов воєнного стану залишаються маловивченими. Недостатньо розробленими є питання трансформації ланцюгів доданої вартості в умовах втрати традиційних сировинних баз (зокрема Криму та частини Херсонщини) та специфіка розвитку виноробства у нетрадиційних північних регіонах під впливом кліматичних змін. Потребує глибшого аналізу роль географічних зазначень як інструменту капіталізації брендів малих виноробів у повоєнний період.

Саме необхідність розробки стратегічних напрямів розвитку малих підприємств виноробної галузі з урахуванням нових законодавчих вимог та безпекових викликів зумовила вибір теми та напряму даного дослідження.

Мета статті. Дослідження сучасних тенденцій розвитку підприємств виноробної галузі України в умовах структурної трансформації, обумовленої зовнішніми викликами, та обґрунтування стратегічних векторів її адаптації.

Для досягнення поставленої мети було визначено та вирішено наступні завдання:

1. Проаналізувати ретроспективну динаміку розвитку виноробної галузі України (2014–2022 рр.) та ідентифікувати вплив критичної втрати сировинних зон на виробничий потенціал підприємств.

2. Дослідити трансформацію структури суб'єктів господарювання під впливом законодавчих оновлень, зокрема тенденції зростання частки малих виноробних підприємств та крафтового сегменту.

3. Визначити роль системи географічних зазначень та нових кліматичних умов як каталізаторів зміни територіальної структури вітчизняного виноградарства.

4. Окреслити стратегічні перспективи та інструменти інтеграції українського виноробства у світовий економічний простір в умовах повоєнного відновлення.

Методика дослідження. У дослідженні використано загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системний і структурно-логічний підхід. Джерельною базою слугували офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, інформаційні ресурси профільних асоціацій (зокрема Асоціації крафтових виноробів України), матеріали чинного законодавства та наукові публікації з міжнародних баз даних. Також застосовано контент-аналіз публічних документів, що регламентують функціонування виноробної галузі. Період дослідження охоплює 2013–2024 роки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після розпаду СРСР Україна успадкувала велику кількість виноградників, підприємств первинного виноробства та заводів вторинної переробки, збудованих для задоволення потреб усього Радянського Союзу. У період 1990-х – початку 2000-х років розвиток галузі був інерційним: орієнтація на експорт сировини до Росії та Білорусі, збереження великотоварного виробництва, відсутність внутрішньої конкуренції та слабка законодавча база.

Більшість виноградарських господарств працювали на виробництво виноматеріалів базової якості, а великі виноробні підприємства часто були

розташовані далеко від сировинної бази (Київ, Харків, Черкаси), що знижувало ефективність логістики та управління якістю.

З 2005 року почав формуватись сегмент сімейних та малих виноробень, серед яких можна виокремити «Колоніст», «Шабо» (Одеська обл.), «Ессе», «Репін» (АР Крим). Проте через відсутність сприятливого законодавчого середовища, створення нових підприємств залишалося ускладненим. Значними бар'єрами були жорсткі вимоги до сертифікації, податкове навантаження, а також обов'язкова наявність оптової ліцензії на право торгівлі алкогольними напоями. Вартість такої ліцензії досягала 500 тис. грн, що у 2010 році еквівалентно приблизно 60 тис. доларів США [2, 12].

Особливо болісним для галузі стало анексування АР Крим у 2014 році, де були зосереджені значні площі виноградників та потужності з переробки. До цієї події Крим не лише забезпечував власні потреби, але й активно закуповував виноматеріали з материкової України. У 2013 році пропорції виробництва виноградного вина та виноматеріалів між регіонами виглядали наступним чином (табл. 1) [3]:

Таблиця 1

Регіональна структура виробництва виноградного вина та виноматеріалів в Україні у 2013 році

Показник	Континентальна Україна	АР Крим
Виноградне вино, тис. дал	4709 (52%)	4284 (48%)
Виноматеріали, тис. дал	7327 (66%)	3837 (34%)

Джерело: розраховано за даними Держстату України, 2013

Як видно з таблиці, частка Криму у виробництві готової винної продукції становила майже половину обсягів по країні, водночас у виробництві виноматеріалів домінували регіони материкової України. Це свідчить про те, що

Крим активно закупував виноматеріали з материкової України для подальшого виробництва готової продукції. Таким чином, міжрегіональна кооперація була ключовим елементом функціонування галузі до 2014 року, а її порушення мало суттєві наслідки для обох сторін.

Крім того, у 2015 році Україна заборонила експорт вина та виноматеріалів до Російської Федерації, що також призвело до втрати значного ринку збуту. Галузь опинилася перед необхідністю стратегічного переосмислення, пошуку внутрішніх резервів розвитку та адаптації до нових умов.

Законодавчі зміни та нові можливості. Одним із ключових факторів, що визначили нову траєкторію розвитку виноробної галузі України, стали зміни у законодавчому регулюванні. Впродовж тривалого часу діяльність малих виноробних підприємств була істотно обмежена складністю ліцензійних процедур, високим податковим навантаженням та жорсткими вимогами до сертифікації продукції. Особливо обтяжливими для новостворених підприємств були вимоги щодо придбання оптової ліцензії на реалізацію алкогольних напоїв. Згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо плати за ліцензії та акцизного збору на виробництво спиртів, алкогольних напоїв та тютюнових виробів» (2010 р.), річна вартість такої ліцензії становила 500 тис. грн, що еквівалентно приблизно 60 тис. доларів США на той момент.

Ситуація почала змінюватися з ухваленням Закону України від 20 березня 2018 року «Про внесення змін до деяких законів України щодо розвитку виробництва теруарних вин та натуральних медових напоїв». У ньому було запроваджено низку важливих положень, які заклали правові основи для легалізації та розвитку малих виноробень як повноцінних суб'єктів господарювання.

Серед ключових нововведень варто виділити:

- введення терміну «малі підприємства виноробної продукції»;
- спрощення акредитаційних процедур для таких підприємств;
- легалізацію реалізації продукції без обов’язкового придбання оптової ліцензії;
- дозвіл на виробництво і продаж столових вин без ліцензії на роздрібну торгівлю алкогольними напоями;
- розширення розуміння терміну «географічне зазначення» та формування його правової бази.

Результатом цих законодавчих змін стало поступове зростання кількості малих виноробних підприємств в Україні. Якщо у 2015 році лише 46 суб’єктів мали відповідну ліцензію на виробництво виноробної продукції, то вже у 2023 році їхня кількість перевищила 200. Згідно з даними Асоціації крафтових виноробів України, лише за останні чотири роки кількість її учасників зросла у шість разів — із 16 у 2020 році до 97 у 2024 році (табл. 2) [1].

Таблиця 2

Динаміка зростання членів Асоціації крафтових виноробів України

Рік	2020	2021	2022	2023	2024
Кількість учасників	16	33	49	63	97

Джерело: Асоціація крафтових виноробів України

Ці позитивні зрушення створили передумови для зростання конкуренції, підвищення якості продукції, розширення асортименту та зміцнення національної винної ідентичності. У практичному вимірі це проявляється у появі нових напрямів виробництва — органічних, біодинамічних вин, «петнатів» (метод ансестраль), нефільтрованих вин, а також ігристих вин за класичною технологією.

Поточні виклики та аналітична оцінка розвитку галузі. Починаючи з 2015 року, українська виноробна галузь зіткнулася з новим етапом викликів і трансформацій. Після втрати контролю над територією АР Крим, де були зосереджені значні площі виноградників і потужності з переробки, відбулась істотна зміна логістичних і виробничих ланцюгів. У тому ж році Україна ввела заборону на експорт вин та виноматеріалів до Російської Федерації, що означало втрату одного з головних ринків збуту, який забезпечував стабільний дохід великій частині підприємств.

Однак ці негативні зовнішні чинники дали імпульс для переосмислення стратегії галузі, пошуку нових ринків та внутрішньої диверсифікації виробництва. Почав активно розвиватися ринок малих виноробень, з'явилася потреба в адаптації продукції до нових споживчих очікувань, включно з розвитком сегментів органічних та крафтових вин. Певну роль у цьому процесі відіграли і події 2022 року — повномасштабна агресія Росії змусила підприємства шукати нові точки опори на внутрішньому ринку, де активізувався патріотичний попит, а також шукати виходи на ринки країн ЄС, Північної Америки, Азії.

Аналітична оцінка статистичних даних свідчить про складну, але динамічну картину змін у виноградарстві та виноробстві. У таблиці 3 наведено основні показники функціонування галузі у 2014–2022 роках [3].

Таблиця 3

Основні показники виноградарсько-виноробної галузі України (2014-2022 рр.)

Індикатор	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Площа виноградників	48,7	45,4	44,5	43,5	43,0	41,8	41,8	39,1	30,2
(плодоносних)	44,2	41,8	42,3	41,1	40,7	39,5	37,2	37,0	29,0
Технічний виноград, тис. га	43,2	40,9	28,1	27,6	27,3	25,1	25,5	22,1	15,9
Столовий виноград, тис. га	5,5	4,5	14,6	15,7	15,7	16,6	16,3	17,0	12,6

Валовий збір винограду, тис. т.	435,5	386,3	376,8	409,6	467,6	366,3	281,1	235,3	257,8
Переробка винограду тис. т	228,9	194,0	253,9	270,9	274,1	124,2	76,0	82,5	89,0
Виробництво в/м, тис. дал	15,1	14,1	16,6	18,7	19,7	9,9	4,9	5,4	3,6
Споживання вина, млн. дал	11,8	10,1	12,4	9,8	9,1	13,7	10,5	10,5	10,8
Імпорт вина, млн. дал	4,5	2,5	4,6	4,2	3,8	4,5	5,3	6,4	6,9
Експорт вина, млн. дал	5,0	3,6	3,4	4,6	4,7	0,7	1,4	1,1	5,6

Джерело: Державна служба статистики України

Аналіз таблиці демонструє як скорочення площ виноградників, так і загальне зниження валового збору. Особливо помітною є тенденція зменшення переробки винограду та виробництва виноматеріалів, що зумовлено як втратою сировинної бази, так і логістичними та економічними труднощами. Водночас зростання імпорту та стабілізація внутрішнього споживання свідчать про наявність ринку, до якого поступово адаптується нова хвиля українських виробників.

Причинами змін в динаміці основних показників розвитку галузі є:

1. Скорочення площ (–38%): Основною причиною є втрата контролю над значними територіями виноградарства. У 2014 році через анексію Криму Україна втратила свій найбільший виноробний регіон. Повномасштабне вторгнення 2022 року призвело до окупації та замінування частин Херсонської та Миколаївської областей, а також прямого пошкодження насаджень через бойові дії.

2. Падіння виробництва (–76%): Це найбільш критичне скорочення, спричинене сукупністю факторів: втрата виробничих потужностей (заводів) на окупованих територіях, порушення логістичних ланцюгів, зменшення обсягів переробки винограду

3. Зростання експорту (+12%): Попри війну, показник зріс. Це пояснюється переорієнтацією українських виноробів на західні ринки (ЄС, США)

через «ефект солідарності» та активну популяризацію бренду *Wines of Ukraine* за кордоном для виживання галузі.

4. Збільшення імпорту (+53%): Зростання залежності від імпорту зумовлене дефіцитом власної сировини та вина масового сегмента, а також зміною споживчих переваг на користь іноземних брендів (переважно з Італії, Франції та Іспанії).

Регіоналізація та розширення географії виноробства в Україні. У радянський період виноробство в Україні було сконцентроване переважно у семи регіонах: АР Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька, Закарпатська та Донецька області. Така територіальна концентрація була зумовлена як кліматичними особливостями, так і державною централізацією планування сільського господарства.

Проте з 2015 року, в умовах втрати контролю над Кримом, активного розвитку малих виноробень та зміни законодавства, в Україні розпочався новий етап – регіоналізації виноробства. Сьогодні малі підприємства виноробної продукції представлені майже в кожному регіоні країни. Цей процес охоплює не лише традиційні південні області, а й центральну, північну та західну частину України.

Регіоналізація виноробства сприяє формуванню нових географічних зазначень та теруарної ідентичності продукції. Вже сьогодні фахівці й споживачі звертають увагу на нові виноробні з Покуття, Поділля, Побужжя, Бакоти, а також з північних регіонів, де раніше виноградарство майже не розвивалось. Одним із чинників, що сприяють географічному розширенню виробництва, є глобальні кліматичні зміни. У зв'язку з підвищенням середньорічних температур виноград почав визрівати у зонах, які раніше вважалися малопридатними або

ризикованими для виноградарства. Це створює нові можливості для аграріїв у центральній, північній та західній частині країни.

Розширення географії виробництва сприяє зміцненню локальної економіки, формує внутрішній туризм та підтримує розвиток суміжних сфер – гастрономії, готельного бізнесу, транспортної інфраструктури.

Важливим чинником у цьому процесі стало поступове зонування виноробних територій, за прикладом країн Європейського Союзу. Українські винороби дедалі активніше працюють над формуванням теруарної унікальності, прив'язуючи продукцію до конкретного мікроклімату, ґрунтів та традицій обробки. У перспективі це відкриває можливості для офіційного визнання нових географічних зазначень на рівні ЄС, що стане потужним інструментом просування продукції на зовнішніх ринках.

Таким чином, сучасний етап розвитку українського виноробства характеризується не лише зростанням кількості виробників, а й просторовим розширенням виноробної мапи України, що є одним із ключових чинників стійкості та динаміки галузі.

Перспективи розвитку галузі в умовах нового законодавства та повоєнного періоду. У 2024 році Верховна Рада України у другому читанні ухвалила Закон №9139 «Про виноград, вино та продукти виноградарства», який набирає чинності з 1 січня 2026 року. Цей документ закладає нові правила функціонування галузі, які максимально наближені до європейських стандартів і створюють сприятливі умови для розвитку як великих, так і малих виробників.

Закон передбачає:

- створення єдиного реєстру виноградників, виробників винограду та виноробної продукції;

- запровадження обов’язкового простежування походження продукції від лози до пляшки;
- впорядкування використання географічних зазначень;
- спрощення виходу продукції на міжнародні ринки;
- офіційне зонування виноробних територій України за зразком ЄС;
- регламентацію нових категорій продукції, зокрема безалкогольного вина.

Очікується, що нова законодавча база активізує інноваційну діяльність, забезпечить прозорість ринку та стимулюватиме зростання експорту. Значну роль у цьому процесі відіграватимуть малі й середні виноробні підприємства, які завдяки децентралізації отримають більше можливостей для розвитку в умовах чесної конкуренції [13].

Після завершення воєнних дій виноробна галузь України має всі передумови стати одним із драйверів регіонального відновлення. На прикладі країн Східної Європи, таких як Молдова чи Грузія, видно, що розвиток виноробства тісно пов’язаний із формуванням внутрішнього гастрономічного та екологічного туризму. Нові виноробні підприємства дедалі частіше поєднують виробничу діяльність із функціями агроосель, готелів, рекреаційних та оздоровчих комплексів.

Крім того, зміни клімату відкривають нові агрокліматичні зони для виноградарства. Завдяки виведенню морозостійких сортів австрійської та німецької селекції (зокрема, Йоханітер, Цвайгельт), виноградарство поступово освоює території, де раніше ця культура вважалась непридатною. Центральні, північні та західні регіони демонструють перспективи як у вирощуванні винограду, так і в розвитку локального виноробства.

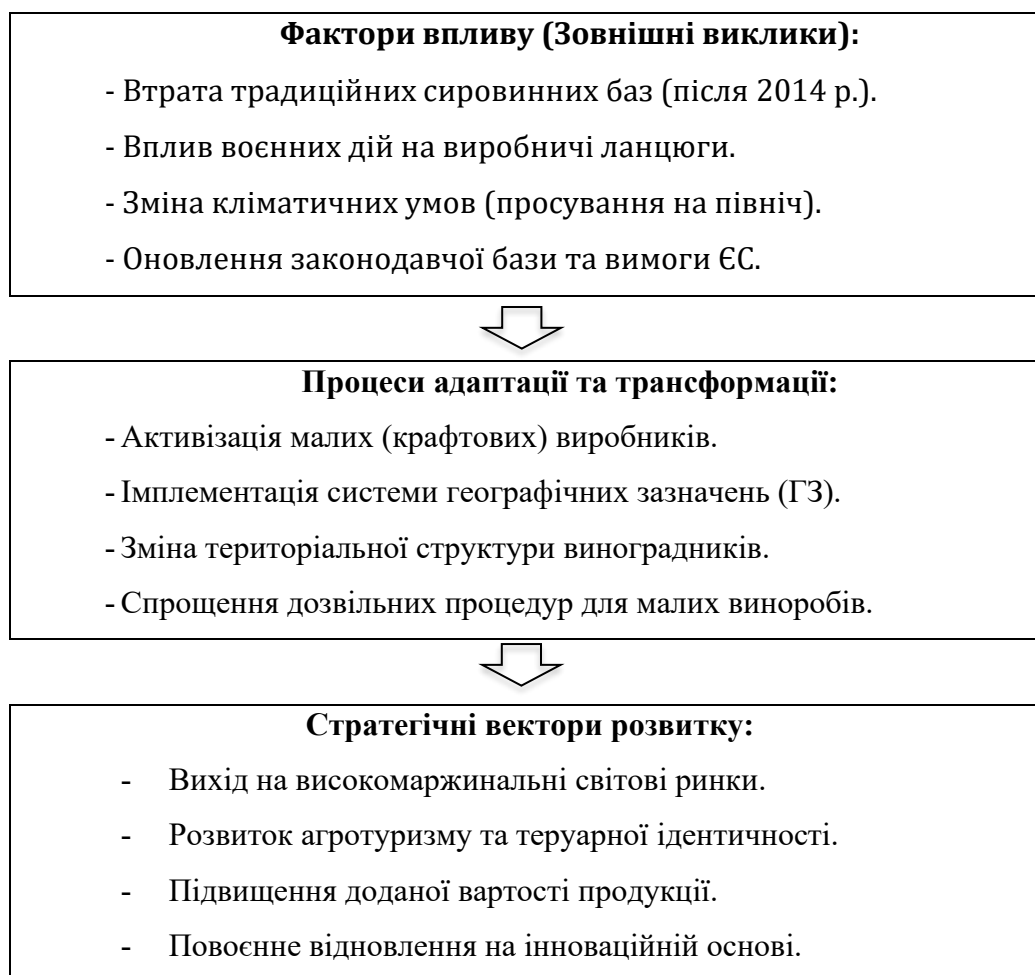

Таким чином, в умовах нової законодавчої бази, підтримки експертної спільноти та зростаючої міжнародної уваги до української продукції, галузь виноробства має усі шанси стати потужною складовою аграрного експорту, туристичного сектору та іміджевого капіталу країни в поствоєнний період.

Узагальнюючи вищезазначене, нами було розроблено концептуальну схему структурної трансформації галузі, яка відображає взаємозв'язок між зовнішніми викликами та стратегічними векторами розвитку (рис. 1).

Рисунок 1

Концептуальна модель структурної трансформації та перспектив розвитку виноробної галузі України.

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих статистичних даних.

Висновки. Сучасний розвиток виноробної галузі України є результатом глибокої трансформації, зумовленої як внутрішніми реформами, так і зовнішніми викликами. Втрата традиційних ринків збуту, анексія АР Крим, зміни клімату та воєнна агресія стимулювали перехід галузі до нової моделі функціонування – децентралізованої, гнучкої, орієнтованої на якість і локальні особливості.

Завдяки змінам у законодавстві, зокрема ухваленню закону №9139, значно спростилися умови для діяльності малих виноробень, що сприяло активізації ринку, розширенню географії виробництва та формуванню нових географічних зазначень [8].

Аналіз динаміки основних галузевих показників підтверджує необхідність подальшої підтримки крафтового виробництва, адаптації до кліматичних змін та інтеграції до європейського ринку. У повоєнний період виноробна галузь має потенціал стати важливою складовою регіонального розвитку, туристичної інфраструктури та експортної стратегії України.

Список використаних джерел

1. Асоціація крафтових виноробів України : офіційний сайт. URL: <http://surl.li/xppqar>.
2. Видання «Главбукх» : офіційний сайт. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7646-ltsenzya-na-torgvlyu-alkogolem>.
3. Державна служба статистики України. Сільське господарство України : статистичний збірник. URL: <https://ukrstat.gov.ua>.
4. Кара Н., Пенгрин С. Виноробна промисловість України: сучасний стан та перспективи регіонального розширення. *Агросвіт*. 2023. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/download/3671/3706/8682>.

5. Карасьова Н. В. Виноградарсько-виноробна галузь України: перспективний напрям агробізнесу. *Економіка АПК*. 2019. URL: <https://eapk.com.ua/uk/journals/tom-26-3-2019/vinogradarsko-vinorobna-galuz-ukrayini-perspektivny-napryam-agrobiznesu>.
6. Карасьова Н. В. Українське виноробство в умовах війни. *ResearchGate*. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/385804373_UKRAINSKE_VINOROBSTVO_O_V_UMOVAN_VIJNI.
7. Науковий журнал OST_APP_JURNAL. URL: <http://surl.li/heruiq>.
8. Про виноград, вино та продукти виноградарства : Закон України № 9139 від 22.08.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9139>.
9. López-Fernández A. M., Serrano-Bedia A. M., Gómez-López R. Aligning the Sustainable Development Goals in the Wine Industry: A Bibliometric Analysis. *Sustainability*. 2023. Vol. 15 (10). 8172. <https://doi.org/10.3390/su15108172>.
10. Martínez M. C., Prieto J. L. Sustainable Wine Production: Environmental and Economic Benefits. *Environmental Science & Policy*. 2022. Vol. 132. P. 52–60. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.02.004>.
11. Укрвинпром : офіційний сайт корпорації. URL: <http://surl.li/edsith>.
12. Щодо плати за ліцензії та акцизного збору : Закон України № 481/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-ВР>.
13. Журнал «Напої. Технології та інновації». 08.01.2026. URL: <https://techdrinks.info/vynorobstvo-po-yevropejsky-shho-daye-novyj-zakon-pro-vynograd-i-vyno/>
14. Турчиняк, М., Полотай, Б., & Даньчишин, А. (2024). УКРАЇНСЬКЕ ВИНОРОбСТВО В УМОВАХ ВІЙНИ. *Індустрія туризму і*

гостинності в Центральній та Східній Європі, (11), 35-42.

<https://doi.org/10.32782/tourismhospce-11-4>

15. Печко, В. (2024). ВИКЛИКИ ДЛЯ ВИНОГРАДАРСЬКО-ВИНОРОБНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. *Економіка та суспільство*, (69).

<https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-30>

References

1. Craft Winemakers Association of Ukraine. (2024). *Official website*. <http://surl.li/xppqap>.

2. Hlavbukh. (2024). *License for wholesale alcohol trade*. <https://buhplatforma.com.ua/article/7646-ltsenzya-na-torgvlyu-alkogolem>.

3. State Statistics Service of Ukraine. (2023). *Agriculture of Ukraine: Statistical Yearbook*. <https://ukrstat.gov.ua>.

4. Kara, N., & Pengryn, S. (2023). The wine industry of Ukraine: current state and prospects for regional expansion. *Agrosvit Scientific Bulletin*. <https://www.nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/download/3671/3706/8682>.

5. Karasiova, N. V. (2019). Viticulture and winemaking industry of Ukraine: a promising area of agribusiness. *Ekonomika APK*. <https://eapk.com.ua/uk/journals/tom-26-3-2019/vinogradarsko-vinorobna-galuz-ukrayini-perspektivny-napryam-agrobiznesu>.

6. Karasiova, N. V. (2023). *Ukrainian winemaking in the conditions of war*. ResearchGate.

https://www.researchgate.net/publication/385804373_UKRAINSKE_VINOROBSTVO_V_UMOVAH_VIJNI.

7. *OST_APP_JURNAL*. (2024). <http://surl.li/heruiq>.

8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *Law of Ukraine “On grapes, wine and grape products” No. 9139*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9139>.
9. López-Fernández, A. M., Serrano-Bedia, A. M., & Gómez-López, R. (2023). Aligning the Sustainable Development Goals in the Wine Industry: A bibliometric analysis. *Sustainability*, 15 (10), 8172. <https://doi.org/10.3390/su15108172>.
10. Martínez, M. C., & Prieto, J. L. (2022). Sustainable wine production: Environmental and economic benefits. *Environmental Science & Policy*, 132, 52–60. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.02.004>.
11. Ukrvinprom Corporation. (2024). *Official website*. <http://surl.li/edsith>.
12. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). *Law No. 481/95-VR*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-BP>.
13. TechDrinks Journal. (2026, January 8). *European-style winemaking: What the new law on grapes and wine provides*. URL: <https://techdrinks.info/vynorobstvo-po-yevropejsky-shho-daye-novyj-zakon-pro-vynograd-i-vyno/>
14. Turchyniak, M., Polotai, B., & Danchyshyn, A. (2024). Ukrainian winemaking under war conditions. *Tourism and Hospitality Industry in Central and Eastern Europe*, (11), 35-42. <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-11-4>
15. Pechko, V. (2024). Challenges for the viticulture and winemaking complex of Ukraine in the conditions of European integration. *Economy and Society*, (69). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-30>